

Rom 3, 9

9: Hva da? Har vi noe fortrinn? Nei, slett ikke! Vi har jo allerede anklaget både jøder og grekere for at de alle er under synd,

Her begynner nå andre del av kapitlet. Apostelen har nå imøtegått de innvendinger og misoppfatninger som kunne reise seg mot hans budskap. Så går han tilbake til det som var hans egentlige emne. I de to første kapitlene har han, hver for seg, behandlet hedningenes og jødernes åndelige situasjon. Nå tar han dem for seg samlet, taler til alle mennesker under ett, og understreker med klare vitnesbyrd fra Skriften at alle mennesker er underlagt synden. Han bruker den bevisførsel han anser nødvendig til å stadfeste og innskjerpe den viktige sannheten han konkluderer med i v. 20, at "derfor blir intet kjød rettferdiggjort for Gud ved lovgjerninger". Og hvorfor forkynner han denne sannheten så sterkt og omfattende? Jo, det har bare ett eneste sikte: Å forberede og rydde vei for det store hovedbudskapet om hva som er menneskehetens frelse, hva Gud i sin barmhjertighet hadde beredt oss ved å sende sin Sønn. Mao. den store hovedlæren om rettferdigjørelsen ved troen på Kristus (v. 21-24), som Paulus alt kort har antydnet i kap. 1: 17.

I det verset vi nå har foran oss viser han at selv om han erkjente at jødene hadde store ytre fortrinn framfor hedningene, så stod det likevel fast at de av den grunn ikke stod i noen særstilling overfor Gud i hans dom. Han sier: Hva da? Dvs. hvordan er nå vår innerste holdning? Har vi noe fortrinn? Noen har oversatt grunntekstens ord slik: Kan vi påberope oss noe til vår fordel? Det som er sikkert, er at det spørsmålet som her tas opp, det er om hvordan vi står innfor Gud, om vi har noe som helst å vise til i Guds dom. Med henblikk på dette er det han, som den jøde han jo selv er, spør: Kan vi, overfor Gud, påberope oss noen som helst av de fortrinn vi har framfor hedningene? Og på dette spørsmålet er svaret: Nei, slett ikke! Grunntekstens ord for dette svaret er en sterk nektelse, slik det også er oversatt: Nei, slett ikke! Og grunnen er denne: Vi har jo allerede anklaget både jøder og grekere for at de alle er under synd. Han bruker betegnelsene jøder og grekere, og mener med dette alle mennesker. "De er alle under synd".

Dette betyr ikke at det finnes syndere mellom alle folk. Det hadde ikke jødene nektet for. Nei, her menes hver enkelt menneskesjel - alt det som har navn av menneske - er under synd, som vi vel skal bli klar over i det som følger. Apostelen vil bevise at i hele den menneskevrimmel som bor på jorden, finnes det ikke én eneste som ikke har brutt, og daglig bryter, Guds hellige lov, og derfor er skyldig til døden. Bare en eneste, "mennesket Jesus Kristus", har det vitnesbyrd i Skriften at han var "uten synd" (Heb 4, 15). Derfor blir han i Skriften også kalt "den rettferdige" (Jes 53: 11, 1Joh 2: 1), og derved hadde "det fortrinn" som skilte ham fra alle andre mennesker.

Under synd - de "er alle under synd". Dette er også et sterkt uttrykk. Det betegner nemlig en underkuet, underdanig tilstand, under et herredømme. Som treller under sin herre, som undersåtter under eneherskeren. Det er samme ordet (under) som er brukt både her og f. eks. i Mat 8: 9: "For jeg er selv en mann som står under overordnede". Det apostelen vil uttrykke, er at alle mennesker i den grad er i syndens vold - ikke bare under den skyld og fordømmelse synden medfører, men også under dens makt og herredømme - at

ingen kan selv frigjøre seg fra synden.

Der er ikke noe menneske som kan unngå å tjene synden,

om ikke en annen, som er sterkere, utfrir deg.

I kap. 7: 14 har apostelen betegnet denne vår naturs tilstand under synden, med ordet "solgt" - "solgt til trelle under synden." Slik har også Herren Kristus skildret vår stilling, når han taler om mennesket som et hus, som den sterkt bevæpnede har i sin besittelse, - men bare inntil en sterkere kommer og tar huset fra ham. For en treffende skildring! Og det av Herren Kristus selv! Men denne trelletilstanden under synden er fullstendig skjult for ethvert menneske - så lenge det er åndelig sovende, så lenge arbeidet med å utfri dem ikke er begynt. Kristus sier at så lenge den sterke alene har herredømme over huset, "får hans eiendom være i fred" (Luk 11: 21). Der er helt stille, ikke noe som uroer, ingen antydning til noe som vitner om fangenskap og trelldom. Men hvis det kommer en som er sterkere, og begynner å kjempe om huset, ja da opplever det stakkars mennesket fangenskapet og makthaveren så sterkt, at det ofte kan bli i tvil om det noen gang skal kunne gjøres fri. Da kan det ofte gå så pass hardt for seg, at en tror huset kommer til å bryte sammen i kampen. Da blir der nød og sukk, tårer, bøyd knær, jammer og nød.

Om denne syndens makt over menneskenaturen skriver Melanchthon (hans forsvar for artikkelen om arvesynden, i Den Augsburgske Bekjennelse): "Den som bare har sin naturlige fødsel, ham framkjenner vi ikke bare selve verket (gudsfrykt, tro og kjærlighet), men også selve muligheten til på rett måte å frykte Gud og sette sin lit til ham. Vi slår fast at han begjærer bare det onde, og er ikke i stand til å frykte Gud". Og han sier videre: "Vi har sagt at det er menneskets natur å ikke tror på Gud, ikke frykte og elske ham. Det er ikke uten grunn vi sier dette. De skolastiske lærerne gjør arvesynden liten og ufarlig. De taler med mange ord om den onde begjæringen eller tilbøyeligheten - men nevner ikke noen ting om at alt sammen har sin rot i arvesynden, og om de virkelig store brist i menneskenaturen, at mennesket ikke kjenner Gud, ja rett og slett fornekte Gud, at det ingen gudsfrykt har og aldri finner noen trøst i Ham, at det hater Guds dom, flyr for den Gud som skal dømme, hisser seg opp overfor Gud, trekker hans nåde i tvil, og finner all sin trøst bare i disse herværende og synlige tingene. Disse sykdomstegnene som i sterkeste grad strider mot Guds lov, er de ikke en gang klar over. Ja, de har til og med den tiltro til det naturlige menneske, at det skulle ha kraft til å kunne elske Gud over alle ting, kunne fullkomment oppfylle Guds bud, osv. Men de ser ikke at dermed fornekte de det som er arvesynden".

Det er langt fra likegyldig hvor mye vi forstår av dette. Hver eneste én som vil bli en rett kristen, må virkelig tenke nøye over det apostelen lærer her, om dette at vi alle er under synd. En følge av at en

ikke er godt nok kjent i dette, er ikke bare falsk visshet, og manglende frykt for Gud og kjennskap til hans nåde. Det er også grunnen til at en blir fortvilet og trøstesløse, så snart en begynner å oppleve noe av denne syndens overmakt over oss.

Så lenge en tror at en ennå har en fri vilje, dvs. at en selv kan beherske og avlegge sine synder, holde Guds bud ettersom vi har behov, at vi har viljen i vår makt, har forstand til å vite hva som er vårt beste, vite hva som er Guds vilje, passe oss for det onde, osv. - ja så har vi konstant en falsk visshet, og er ugudelige. Eller også havner vi som sagt i fortvilelse når vi begynner å erfare noe annet, dette at vi selv i all vår innbilte frihet fremdeles ligger i det onde - og selv ikke kan frigjøre oss.

Men situasjonen er en ganske annen for alle dem som forstår at dette er ethvert menneskes tilstand etter syndefallet. Vi er alle "solgt til trelle under synden". Og når vi forstår at det er jo fra dette vårt trelleliv og fangenskap Gud selv vil frikjøpe oss, gjennom ham som er salvet og sendt til jord med dette ene mål: å "føre de bundne ut av fangehullet og føre dem som sitter i mørke, ut av fengslet" (Jes 42: 7, 61: 1). Ja, da søker vi nåde på den tid den tilbys, og begynne å håpe på hans nåde og hjelp, hvor fortvilet saken enn måtte synes og kjennes i oss selv. Å, hvor viktig det er at vi alle nøyte merker oss den sannheten apostelen forkynner her, og som han nå etter hvert lar Skriftens klare ord bekrefte.

Rom 3, 10

10: som det står skrevet: Det er ikke én rettfærdig, ikke en eneste.

Både det som er sitert her og i de to følgende versene, er dels direkte sitat, dels gjengivelse av budskapet i noen av versene i Davids 14. og 53. salme. Her gir han oss summen av alt det apostelen har villet bevise, at det er ikke én rettfærdig, ikke en eneste. Slik står det til med hele menneskeslekten, og med hvert eneste medlem av denne slekten. Ikke ett eneste menneske på hele jorden er slik Gud i sin hellige lov krever. Hvert eneste menneske er overfor Gud en lovbrøyer, og etter Guds lov dermed dømt til den evige død. Skulle noen her bemerke at i de salmene det er referert til, der er det "dåren" det dreier seg om, og at det ikke vil være rett da å anvende ordene fra disse salmene på alle mennesker, da må vi være klar over følgende: David har selv i disse salmene uttrykkelig sagt at han taler om alle mennesker på jorden.

Nesten ordrett lyder det i begge salmene: "Gud skuer ned fra himmelen på menneskenes barn for å se om det er noen forstandig, noen som søker Gud. De er alle avveket, alle sammen fordervet. Det er ingen som gjør godt, ikke en eneste". Vi skal legge merke til slike ord. Profeten sier at Herren Gud har skuet ned fra himmelen over hele jordkloden, og søkt blant alle menneskenes barn, om han kunne finne noe menneske som var forstandig og søkte etter Gud og hans vilje. Men Guds øyne fant ikke en eneste. Han så at menneskeheten hadde forlatt rettfærdighetens vei. Alle sammen vandret på onde

stier som var i strid med hans bud. Gud fant ikke en eneste som gjorde det som er godt. En slik uttrykksform dokumenter at her tales det om den tilstand alle mennesker har av naturen.

Profeten benekter ikke at det også finnes mennesker som Herren har kalt og helliggjort ved sin Ånd. I de samme salmene uttrykker han de troende israelittenes lengt etter hjelpen fra Sion. Nei, det han taler om her, er hva menneskene i og av seg selv er og gjør, hvor langt deres fromhet og rettferdighet rekker. Hva Herren Gud gjør gjennom menneskene, er en helt annen sak. Her tales det om menneskene selv. At Gud kaller, vekker og omvender noen mennesker, og gir dem sin Hellige Ånd, det er alt sammen Guds verk. Og det Gud gjør er alltid godt og hellig. Men alt det selv disse helliggjorte sjelene har igjen av sin gamle natur, det vil alltid være ondt og fordervet.

Det som sies i disse skriftstedene om menneskets natur, dens ondskap og tross mot Guds lov, det gjelder altså også om den natur de troende har i seg.

Om Gud skulle dømme sine hellige etter hva de er i seg selv,

da var det ikke en eneste sjel som ble frelst.

De hellige har all sin trøst i dette at Gud "vil forlate deres misgjerning, og ikke lenger komme deres synd ihu" (Jer 31: 34). Våre synder henger alltid med oss, men Gud dømmer ikke sine nådebarn etter loven, som apostelen snart kommer inn på (v. 20-24 og kap. 4: 6-8). I alt det teksten nå fortsetter å tale om, skal vi altså huske på at her kommer apostelen overhodet ikke inn på den forskjellen mellom mennesker, som Gud i sin nåde har virket. Han taler bare om hvordan vi av naturen er i oss selv. Om dette er det han nå sier at det finnes ikke én som er rettferdig, ikke en eneste. Og med ord fra skriften stadfester han dette. Legg merke til ordvalget: "Det er ikke én rettferdig" - en slik finnes altså ikke på jorden - "ikke en eneste". Det må sies å være klar tale!

Men alt det som finnes i et menneske reiser seg mot denne læren om at vi alle sammen skulle være så onde, udugelige og fortapte skapninger. Det er en altfor nedslående tanke, totalt uakseptabel for naturen. Derfor er det også mange tenkende og lærde som nok tror på Guds ord, men som likevel søker å omgå den sannhet og dokumentasjon vi finner på dette stedet i Bibelen. De har forsøkt seg på alle sider av sannheten. Bl. a. har de villet ha det til at her taler apostelen om jøder og grekere, som folkeslag betraktet - og altså ikke om hvert enkelt menneskes tilstand. Det er for hardt for dem å tenke seg at det ikke skulle være en eneste som var rettferdig.

Som svar på denne falske forklaringen har en Guds mann uttalt: "Hvis disse ord i Bibelen ikke klart nok uttrykker hvor ugudelig hvert menneske er innfor Herren, så er der ingen ord i Bibelen som gjør det. Jeg utfordrer hvem som helst til å påvise et eneste sted i Bibelen, fra første til siste side, hvor en finner det så ofte gjentatt, så sterke, så uttrykkelige og konkrete ord om hvor syndefullt hvert menneske er, som nettopp på dette stedet i Skriften. Skal det kunne utlegges som bare å gjelde folkeslagene som sådanne, og ikke enkeltmenneskene, ikke hver eneste én? - når det, som her,

stadig og uttrykkelig gjentas ord som "de alle", "alle", "hele verden". Det samme gjelder jo formuleringen i nektende form, som uttaler at ingen er rettferdig, så gjentas det også "det er ikke én", "Det er ikke noen", "intet kjød", "det er ingen forskjell, alle har syndet ...". Og når apostelen sier: "for at hver munn skal bli lukket", - skulle vi da mene at det er disse to (jøder og grekere) som folkeslag han taler om, og i sin omtale av dem likesom gir dem hver sitt legeme og hver sin munn, og sikter til at disse to munner skulle bli lukket?"

Hvor tungt og nedslående det enn kjønes for vår natur, så må vi altså la det stå fast som Guds egen mening, at i Guds øyne bryter hver eneste en av oss hans lov, og er med rette dømt til døden - og vil også bli fordømt om det ikke skjer et forlik, og det et forlik som Gud har godtatt. Som en lovbrøyer overfor Gud kan ingen komme inn i hans himmel. Mens vi ennå er her i live må vi være rettferdiggjort og helliggjort. Hvis ikke, er vi evig fortapt. Gud hjelpe oss til å holde dette klart for oss!

Apostelen siterer fortsatt fra de samme salmene: